

Аналіз стану ринку освітніх послуг Луганської області за економічними спеціальностями

Мінакова В.О.

старший викладач кафедри економіки підприємства,
маркетингу та економічної теорії
Луганського національного аграрного університету (м. Харків)

У статті запропоновано застосування макросегментації до ринку освітніх послуг закладів вищої освіти. Визначено регіональні особливості попиту на ринку освітніх послуг Луганської області за економічними спеціальностями. Висвітлено вплив демографічних, економічних, соціальних, політичних та правових факторів на кількісні, якісні та структурні характеристики попиту. Запропоновано коефіцієнт конверсії як показник ефективності вступної кампанії закладу вищої освіти.

Ключові слова: макросегментація ринку, споживачі освітніх послуг, місткість ринку, спеціальності економічного спрямування, коефіцієнт конверсії вступної кампанії

Минакова В.О. АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ РЫНКА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ ПО ЭКОНОМИЧЕСКИМ СПЕЦИАЛЬНОСТЯМ

В статье предложено применение макросегментации к рынку образовательных услуг высших учебных заведений. Определены региональные особенности спроса на рынке образовательных услуг Луганской области по экономическим специальностям. Освещено влияние демографических, экономических, социальных, политических и правовых факторов на количественные, качественные и структурные характеристики спроса. Предложен коэффициент конверсии как показатель эффективности вступительной кампании высшего учебного заведения.

Ключевые слова: макросегментация рынка, потребители образовательных услуг, емкость рынка, специальности экономического направления, коэффициент конверсии вступительной кампании

Minakova V.O. ANALYSIS OF THE MARKET SITUATION OF EDUCATIONAL SERVICES OF THE LUHANSK REGION IN ECONOMIC SPECIALTIES

The article proposes to use macrosegmentation to the market of educational services of higher educational institutions. Regional features of demand in the educational services market of the Luhansk region in economic specialties were determined. The influence of demographic, economic, social, political and legal factors on the quantitative, qualitative and structural characteristics of demand was highlighted. A conversion rate is proposed as an indicator of the effectiveness of the admission campaign of a Higher Education Institutions.

Keywords: macrosegmentation of the market, consumers of educational services, market capacity, economic specialties, conversion rate of the admission campaign.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Синергетичний ефект демографічних, економічних, політичних, правових та соціальних факторів створює кризове середовище функціонування вищої освіти в Україні. Тривале скорочення місткості ринку вищої освіти в Україні зумовлює посилення конкуренції між закладами вищої освіти, вимагає від них нових стратегічних підходів до маркетингу освітніх послуг.

Надвисока престижність спеціальностей економічного спрямування, що виникла в момент переходу України до ринкової економіки, доволі швидко перестала відповідати реальним запитам з боку роботодавців, але всупереч цьому економічна освіта користу-

валась високим попитом серед абітурієнтів. Реалії працевлаштування та оплати праці стабілізували попит на спеціальності економічного напрямку, але великий обсяг пропозиції, який сформувався на цьому сегменті освітнього ринку, додатково загострив конкуренцію між навчальними закладами.

Функціонування закладів вищої освіти в Луганській області зумовлене низкою негативних чинників загальноукраїнського рівня та регіональними особливостями, головною з яких є проведення на території області військових заходів, спрямованих на протидію діяльності незаконних збройних формувань у війні на сході України. Враховуючи вищевикладене, практичну цінність для діяльності

закладів вищої освіти мають наукові дослідження стосовно питань аналізу та сегментування ринку освітніх послуг, визначення цільових аудиторій, оцінки попиту та пропозиції на ринку освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У наукових працях приділяється досить уваги ринковим аспектам надання освітніх послуг, широко досліджуються особливості розвитку та проблеми функціонування ринку вищої освіти в Україні. Увагу цим питанням приділяли, зокрема, І.М. Баша [1], І.О. Жарська [2] та інші. Приділяється увага дослідженню регіональних аспектів ринку освітніх послуг такими науковцями, як О.О. Хандій [3], Л.М. Юрчук [4] Проте недостатньо висвітлені питання актуального стану ринку освітніх послуг за економічними спеціальностями.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей кон'юнктури на ринку освітніх послуг закладів вищої освіти в Луганській області за економічними спеціальностями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для закладу вищої освіти сегментація ринку освітніх послуг є стратегією, яка полягає у пристосуванні маркетингової діяльності до ознак і однорідних потреб груп споживачів, виокремлених із цілісного ринку. На етапі маркетингового дослідження ринку освітніх послуг сегментацію ринку можна трактувати як процес розподілу споживачів на групи за основними відмінностями в потребах, характеристиках чи поведінці.

Для визначення макросегментів на ринку освіти пропонується використовувати модель Абея [5], а критеріями обрати:

- спеціальність (як характеристика послуги, потреб – так зване «Що?»);
- тип споживача освітньої послуги (як характеристика споживачів – «Хто?»);
- форму навчання (як адаптований варіант напряму «технології» – «Як?»).

Схематично процес макросегментації ринку зображають у вигляді тримірної системи координат, де кожна з осей дає відповіді на три основних запитання: що, хто і як? (рис. 1).

Визначальним під час макросегментації ринку освітніх послуг є поділ за групами споживачів. За типовими ознаками, однорідними потребами і специфікою поведінки можна виділити такі групи споживачів освітніх послуг: випускники закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) поточного року; випускники закладів професійно-технічної освіти; випускники закладів вищої освіти (ЗВО) I–II рівня

Рис. 1. Тримірна модель макросегментації ринку освітніх послуг

Джерело: побудовано за даними [5]

акредитації за освітнім рівнем (ОР) «Молодший спеціаліст»; випускники ЗВО III–IV рівня акредитації за ОР «Бакалавр»; випускники минулих років.

Традиційно найчисельнішим сегментом споживачів освітніх послуг є випускники закладів загальної середньої освіти поточного року. На місткість ринку за цим сегментом значний вплив має демографічний фактор (табл. 1).

Вступна кампанія 2018 року в Україні проходила в умовах найнижчої кількості абітурієнтів за останні 12 років. Прогнозний розрахунок за роком народження передбачав, що у 2018 році у віці вступу до ЗВО III–IV рівнів акредитації будуть перебувати 360,5 тисяч українських громадян. Фактична величина виявилася майже в два рази меншою. Кількість випускників ЗЗСО поточного року в Україні становить 203 тис. осіб. Головним чинником різкого зменшення потенційних абітурієнтів є окупація щільно населених територій сходу України та Криму, а також демографічні та міграційні фактори. За роком народження у 2018 році в Луганській області також прогнозувалася найменша за останні 12 років кількість молоді вступного віку (16 тис. осіб). Але фактична величина випускників закладів загальної середньої освіти поточного року в Луганській області без урахування території, тимчасово непідконтрольної українській владі, становить лише 2,8 тис. осіб це найменша кількість випускників серед усіх областей України.

Очевидно, що демографічні фактори, політична ситуація та пов'язані з нею міграційні процеси мали більший прояв на території Луганської області, внаслідок чого на 69% ско-

Таблиця 1

Аналіз впливу демографічного фактору на місткість ринку освітніх послуг за сегментом «Випускники ЗЗСО поточного року», 2018 р.

Показники	Україна	Луганська область	Луганська обл. / Україна, %
Прогнозна величина молоді вступного віку, тис. осіб.	360,5	16	4,44
Фактична кількість випускників ЗЗСО, тис. осіб	203	2,8	1,38
Відхилення фактичної чисельності, %	-43,69	-82,50	-68,92

Джерело: розроблено автором на основі [6]

Таблиця 2

Реєстрація випускників ЗЗСО для участі у зовнішньому незалежному оцінюванні, 2018 р.

Показники	Україна	Луганська область	Луганська обл. / Україна, %
Кількість випускників ЗЗСО, що зареєструвались на ЗНО, тис. осіб.	185,4	3,2	1,73
Кількість тестів на 1 зареєстрованого	3,52	3,55	100,85

Джерело: розроблено автором на основі [7]

ротилася місткість ринку освітніх послуг за сегментом «Випускники ЗЗСО поточного року».

Окрім чисельності населення певного віку, на місткість ринку освіти мають вплив численні фактори, що визначають поведінку споживачів на ринку освітніх послуг. На шляху від випускника до студента потенційні споживачі приймають рішення стосовно бажання та можливості отримати вищу освіту, обирають спеціальність або галузь знань, обирають місто навчання та конкретний заклад вищої освіти, визначають прийнятні для себе характеристики освітньої послуги (форма навчання, форма фінансування тощо).

Протягом вступної кампанії 2018 року лише 76% від випускників шкіл 2018 року зареєстрували електронні кабінети з метою вступу на бакалавріат у заклади вищої освіти III–V р. а. Можна припустити, що частина, яка лишилася, вступила до коледжів та технікумів або взагалі не мала наміру отримувати вищу освіту. Причиною останнього може бути знецінення престижності вищої освіти в соціально-культурному вимірі, а також як фактора вдалого працевлаштування та гідної оплати праці.

Про потенційне бажання наявних випускників вступати до закладу вищої освіти свідчить їх реєстрація та участь у процедурах зовнішнього незалежного оцінювання (табл. 2).

Цього року участь у ЗНО взяли 335 843 особи, 55% з яких є випускниками закладів загальної середньої освіти поточного року (185,4 тис. осіб).

Протягом останніх 3 років Луганська область посідає останнє місце за кількістю осіб, що реєструються для участі у ЗНО, серед усіх областей України, питома вага випускників закладів загальної освіти Луганщини становить лише 1,6–1,7% від загальної кількості. Показник кількості тестів на зареєстрованого свідчить про потенційний намір та можливість випускників отримати вищу освіту. У Луганській області всі випускники обирали 3 або 4 тести. За результатами ЗНО-2018 Луганська область посіла 12 місце за середнім балом ЗНО і 11 місце за відсотком тих, хто пройшов поріг «склав / не склав», серед усіх областей України.

Можна допустити, що вибір випускниками комбінації тестів ЗНО був зумовлений умовами прийому до закладів вищої освіти залежно від спеціальності (табл. 3).

Таким чином, у Луганській області лише 29,14% (928:3185) випускників ЗЗСО обрали комбінації предметів, що відповідають умовам вступу на спеціальності економічного спрямування, з них 64 особи отримали сертифікати за двома комбінаціями. Загалом по Україні відсоток випускників, що обрали відповідні предмети для тестування, становить 30,47% (56579:185677).

Кількість заяв, зареєстрованих під час вступної кампанії, прямо характеризує пріоритети абітурієнтів отримувати вищу освіту за тією чи іншою спеціальністю або галуззю знань (табл. 4).

Таблиця 3

Реєстрація для участі в ЗНО-2018: комбінації предметів

Комбінації предметів	Українська мова і література, Математика, Географія		Українська мова і література, Математика, Іноземна мова		У тому числі, обидві комбінації		Разом	
	Кількість осіб, що обрали	%	Кількість осіб, що обрали	%	Кількість осіб, що обрали	%	Кількість осіб, що обрали	%
Луганська область	440	47,4	552	59,5	64	6,9	928	29,1
Україна	24243	42,9	36956	65,3	4620	8,2	56579	30,5
Луганська область/Україна	1,81	110,7	1,49	91,1	1,39	84,5	1,64	0,96

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Таблиця 4

Кількість та структура заяв, поданих на бакалавріат на базі ПСЗО за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Заяви на бакалавріат на базі ПСЗО	Україна		Луганська область		Луганська область/Україна, %	Структурні відхилення, %
	заяв	%	заяв	%		
Всі спеціальності	880308	100	4440	100	0,50	-
у т.ч. за спеціальностями економічного спрямування	168329	19,12	588	13,24	0,35	-5,88
(051) Економіка	30547	3,47	129	2,91	0,42	-0,56
(071) Облік і оподаткування	14719	1,67	57	1,28	0,39	-0,39
(072) Фінанси, банківська справа та страхування	21593	2,45	110	2,48	0,51	0,03
(073) Менеджмент	49022	5,57	116	2,61	0,24	-2,96
(075) Маркетинг	20261	2,30	42	0,95	0,21	-1,36
(076) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	17303	1,97	96	2,16	0,55	0,20
(292) Міжнародні економічні відносини	14884	1,69	38	0,86	0,26	-0,83

Джерело: побудовано за даними [8]

Під час вступної кампанії 2018 року в Луганській області на ОР «Бакалавр» було подано 4440 заяв абітурієнтів на базі повної середньої загальної освіти, що є найменшою кількістю заяв абітурієнтів серед усіх областей України (0,5%). Популярність спеціальностей економічного спрямування в Україні становила 19,12% від загальної кількості поданих заяв, аналогічний показник в Луганській області значно менший, він дорівнює 13,24%. Найпопулярнішою економічною спеціальністю в Україні став «Менеджмент», на який подано 49 022 заяв або 5,57%. Загалом по Україні ця спеціальність за підсумками вступної кампанії 2018 року посіла третє місце за кількістю поданих заяв. У Луганській області найпопулярнішою серед заявників економічною спе-

ціальністю стала «Економіка». Навчатися на цій спеціальності виявили намір 129 осіб, питома вага заяв на цю спеціальність становила 2,91% від загальної кількості заяв на бакалавріат у Луганській області. Найменшу популярність серед економічних спеціальностей у Луганській області мали спеціальності «Маркетинг» та «Міжнародні економічні відносини», їхня питома вага становила відповідно 0,95% і 0,86%. Таким чином, можемо констатувати, що привабливість спеціальностей економічного спрямування в Луганській області не тільки значно менша, ніж загалом по Україні, але і має значні структурні відхилення в розрізі спеціальностей.

Не може не турбувати і значне регіональне відхилення якості підготовки абітурієнтів, які

подають заяви на вступ за економічними спеціальностями в Луганській області (табл. 5).

За всіма спеціальностями економічного спрямування середній конкурсний бал відрізняється у менший бік, найбільше за спеціальністю «Маркетинг», за якою він на 20,7 балів менший, ніж у середньому по Україні.

Враховуючи той факт, що під час зовнішнього незалежного оцінювання випускники ЗЗСО Луганщини продемонстрували середній рівень якості знань, можна припустити, що ті випускники, які мали більш високі результати ЗНО, подавали заяви до закладів вищої освіти в інших областях України. Такий вплив міграції абітурієнтів більш ніж реальний, оскільки, за даними аналітичного центру «CEDOS», Луганська область, по-перше, є найбільшим донором абітурієнтів для інших областей. Загалом в 2018 році з 2053 абітурієнтів на програми бакалавріату на базі повної середньої загальної освіти з Луганщини на денну форму навчання в інших областях зараховано 1371 студента, тоді як у Луганські ЗВО зараховано в 19 разів менше студентів з інших областей (72 особи). По-друге, лише 10% абітурієнтів з Луганщини, які мають бал ЗНО з української мови і літератури вищий, ніж 180, і лише 3,5% абітурієнтів з аналогічним балом з математики у 2018 році вступили на навчання в Луганській області [9]. На перший погляд, ця негативна тенденція спричиняє вступ до ЗВО Луганської області студентів з нижчим рівнем підготовки. Проте є також ризик неповернення на Луганщину значної кількості тих студентів, що вступили на навчання в інших областях України, їх подальшого працевлаштування в

тому місті, в якому вони навчалися. При цьому річ йде про найбільш підготовлену, активну і вмотивовану частину молоді.

Підготовку за економічними спеціальностями в Луганській області здійснюють 3 заклади вищої освіти III–IV рівня акредитації:

- Луганський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля;
- Інститут хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Рубіжне).

Державою ліцензовано значні обсяги підготовки бакалаврів за економічними спеціальностями в Луганській області (табл. 6), проте за результатами вступної кампанії 2018 року ліцензійний обсяг виконано ЛНУ ім. Т. Шевченка на 18%, СНУ ім. В. Даля 7,2%, ІХТ СНУ ім. В. Даля на 14,8%.

Обсяг державного замовлення на підготовку бакалаврів за економічними спеціальностями розміщеного в ЗВО III–IV р. а. Луганської області становить 88 місць, за підсумками вступної кампанії на місця державного замовлення зараховано 80 студентів (виконано на 91%).

Однозначно характеризує ефективність вступної кампанії за економічними спеціальностями порівняння ліцензованого обсягу, кількості поданих заяв та кількості зарахованих на навчання студентів в ЗВО III–IV р. а. Луганської області (рис. 2).

Цього року, як і кілька попередніх років, абітурієнти мали право подавати кілька заяв на кілька спеціальностей, середня кількість заяв

Таблиця 5

Порівняння середнього конкурсного балу заяв, поданих на бакалавріат на базі ПСЗО за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Середній конкурсний бал	Україна	Луганська область	Абсолютне відхилення
Заяви на бакалавріат на базі ПСЗО	154,90	141,50	-13,40
у т.ч. за спеціальностями економічного спрямування (разом)	155,71	141,17	-14,54
(051) Економіка	158,80	140,90	-17,90
(071) Облік і оподаткування	154,80	139,50	-15,30
(072) Фінанси, банківська справа та страхування	156,00	144,10	-11,90
(073) Менеджмент	152,30	139,30	-13,00
(075) Маркетинг	154,80	134,10	-20,70
(076) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	152,80	138,00	-14,80
(292) Міжнародні економічні відносини	160,50	152,30	-8,20

Джерело: розроблено автором на основі [8]

на одну людину становила 5, а максимальна – 7. Враховуючи вищезазначене, не дивно є велика розбіжність між кількістю поданих до ЗВО заяв абітурієнтів та кількістю студентів, зарахованих на навчання.

Якщо розрахувати коефіцієнт конверсії як співвідношення кількості зарахованих на навчання студентів та кількості поданих заяв, то найкращий результат вступної кампанії має Інститут хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля – 0,44, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка – 0,42, найгірший результат – у Східноукраїнського національного університету імені

Володимира Даля – 0,23. Середній коефіцієнт конверсії щодо вступу бакалаврів на базі повної середньої загальної освіти за економічними спеціальностями в Луганській області становив 0,31. Абітурієнти подавали заяви у ЗВО Луганської області, але, вірогідно, не за першим пріоритетом. Менш ніж третина з тих, хто подавав заяви на вступ, стали студентами ЗВО Луганської області III-IV р. а. Луганської області у 2018 році.

Сегмент ринку освітніх послуг «Випускники ЗВО I–II рівня акредитації», які вступають на навчання за ОР «Бакалавр» на базі диплому молодшого спеціаліста, менший від попереднього. Одночасно слід зауважити, що співвід-

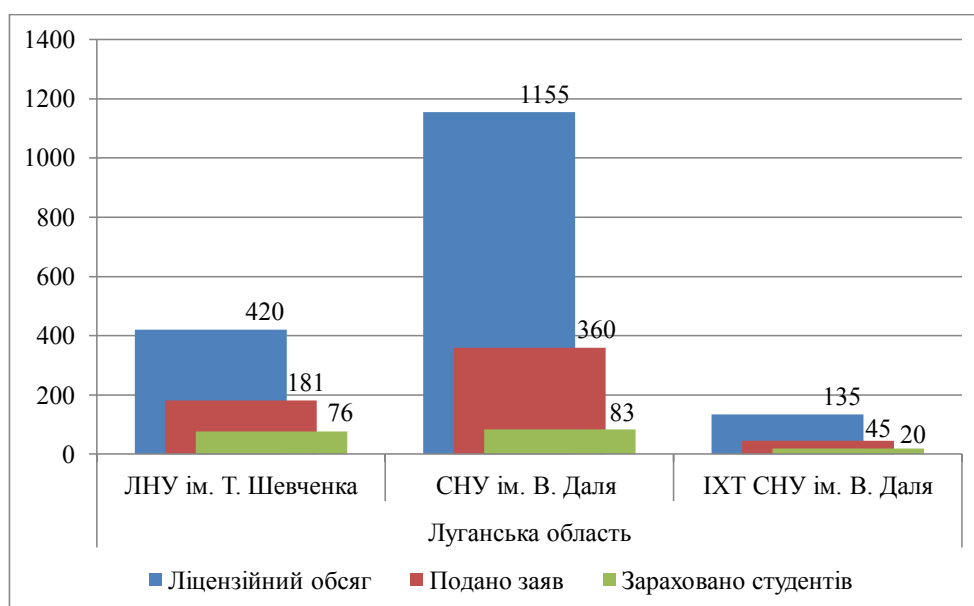

Рис. 2. Порівняння показників вступної кампанії за економічними спеціальностями в ЗВО III–IV р.а. Луганської області, 2018 р.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Таблиця 6

Ліцензовані обсяги підготовки бакалаврів за економічними спеціальностями ЗВО III–IV рівня акредитації в Луганській області, 2018 р.

Спеціальність	ЛНУ ім. Т. Шевченка	СНУ ім. В. Даля	ІХТ СНУ ім. В. Даля
(051) Економіка	40	605	90
(071) Облік і оподаткування	-	75	-
(072) Фінанси, банківська справа та страхування	145	95	-
(073) Менеджмент	120	150	-
(075) Маркетинг	75	50	-
(076) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	40	130	45
(292) Міжнародні економічні відносини	-	50	-
Разом	420	1155	135

Джерело: розроблено автором на основі [8]

ношення кількості поданих заяв на бакалавріат на базі диплома молодшого спеціаліста і на базі повної загальної освіти загалом по Україні становить 0,11, тоді як у Луганській області цей показник дорівнює 0,61.

Під час вступної кампанії 2018 року в Луганській області на ОР «Бакалавр» на базі диплома молодшого спеціаліста було подано 2703 заяв абітурієнтів, що є 14 результатом серед усіх областей України (2,91%).

Популярність спеціальностей економічного спрямування в Україні становила 21,71% від загальної кількості поданих заяв, аналогічний показник у Луганській області трохи менший, він дорівнює 19,46% (табл. 7).

Найпопулярнішими економічними спеціальностями в Україні стали: облік і оподаткування, фінанси, банківська справа та страхування, менеджмент. У Луганській області спеціальність «Облік і оподаткування», навпаки, мала низьку привабливість для молодших спеціалістів, її місце в трійці найпопулярніших займає «Економіка».

Підготовку молодших спеціалістів на Луганщині здійснюють 19 ЗВО I–II р. а., у 2018 році закінчив навчання 1661 молодший спеціаліст. Підготовка молодших спеціалістів за спеціальностями економічного спрямування здійснюється у 8 ЗВО I–II р. а., у 2018 році 197 випускників отримали дипломи молодшого спеціаліста за спеціальностями: бухгалтерський облік, економіка, економіка підприємства, облік і оподаткування, організація виробництва, товарознав-

ство та комерційна діяльність, фінанси і кредит, фінанси, банківська справа та страхування.

Показники ефективності вступної кампанії 2018 року за сегментом «Випускники ЗВО I–II рівня акредитації» наведені в таблиці 8.

Найкращий результат вступної кампанії має Інститут хімічних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Рубіжне) – 0,87, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля – 0,18, найгірший – у Луганського національного університету імені Тараса Шевченка – 0,23. Середній коефіцієнт конверсії щодо вступу бакалаврів на базі диплома молодшого спеціаліста за економічними спеціальностями в Луганській області становив 0,4. Кількість зарахованих на базі диплома молодшого спеціаліста студентів (226 осіб) перевищує кількість випущених молодших спеціалістів за економічними спеціальностями поточного року (197 осіб). Це означає, що вступники використовували право перехресного вступу до бакалавріату, а також те, що у вступній кампанії брали участь випускники минулих років.

Сегмент ринку освітніх послуг «Випускники ЗВО III–IV рівня акредитації», які вступають на навчання за ОР «Магістр» на базі диплома бакалавра, за абсолютною величиною більший від попереднього. Щодо вступу на ОР «Магістр» у ЗВО Луганської області подано 4185 заяв. Це відповідає 1,36% від загальної кількості заяв, поданих в магістратуру в Україні (табл. 9).

Таблиця 7

Кількість та структура заяв, поданих на бакалавріат на базі диплома молодшого спеціаліста за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Заяви на бакалавріат на базі диплома молодшого спеціаліста	Україна		Луганська область		Луганська область/Україна, %	Структурні відхилення, %
	заяв	%	заяв	%		
Всі спеціальності	92933	100,00	2703	100,00	2,91	-
у т.ч. за спеціальностями економічного спрямування	20172	21,71	526	19,46	2,61	-2,25
(051) Економіка	2799	3,01	140	5,18	5,00	2,17
(071) Облік і оподаткування	4470	4,81	40	1,48	0,89	-3,33
(072) Фінанси, банківська справа та страхування	4276	4,60	114	4,22	2,67	-0,38
(073) Менеджмент	3542	3,81	102	3,77	2,88	-0,04
(075) Маркетинг	1511	1,63	74	2,74	4,90	1,11
(076) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	3293	3,54	53	1,96	1,61	-1,58
(292) Міжнародні економічні відносини	281	0,30	3	0,11	1,07	-0,19

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Під час вступної кампанії 2018 року в Луганській області на ОР «Магістр» подано 4185 заяв абітурієнтів, що є передостаннім результатом серед усіх областей України (1,36%). Популярність спеціальностей економічного спрямування серед вступників в магістратуру в Україні становила 28% від загальної кількості поданих заяв, аналогічний показник у Луганській області на 10% менший. Найпопулярнішими економічними спеціальностями магістратури в Україні стали: менеджмент (8,5%), фінанси, банківська справа та страхування (4,75%), облік і оподаткування (3,6%), в Луганській області: менеджмент (4,25%), підприємництво, торгівля та біржова діяльність (3,89%), фінанси, банківська справа та страхування (3,85%).

Показники ефективності вступної кампанії 2018 року за сегментом «Випускники ЗВО III–IV рівня акредитації» наведені в таблиці 10.

Найкращий результат вступної кампанії за ОР «Магістр» має СНУ ім. В. Даля – 0,67, наступний ЛНУ ім. Т. Шевченка – 0,5, майже такий самий у ІХТ СНУ ім. В. Даля – 0,49. Середній коефіцієнт конверсії щодо вступу у магістратуру за економічними спеціальностями в Луганській області становив 0,61. Кількість зарахованих на базі диплома бакалавра студентів (444 особи) перевищує кількість випущених бакалаврів поточного року за економічними спеціальностями (308 осіб). Це означає, що вступники використовували право перехресного вступу до магістратури, а також те, що у вступній кампанії брали участь випускники минулих років.

Таким чином, можна відмітити значні регіональні особливості ринку освітніх послуг Луганської області за економічними спеціальностями. (рис. 3). У структурі поданих під час вступної кампанії заяв за спеціальнос-

Таблиця 8

Показники ефективності вступної кампанії на ОР бакалавр на базі диплома молодшого спеціаліста за економічними спеціальностями в ЗВО III–IV р.а. Луганської області, 2018 р.

Показники	Ліценз. обсяг	Держ. замовлення	Подано заяв	Зараховано студентів	В т. ч. на місця держ. замовлення	Коеф. конверсії
ЛНУ ім. Т. Шевченка	1023	24	262	47	22	0,18
СНУ ім. В. Даля	806	19	237	127	18	0,54
ІХТ СНУ ім. В. Даля	136	0	60	52	0	0,87
Разом	1965	43	559	226	40	0,40

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Таблиця 9

Кількість та структура заяв, поданих в магістратуру за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Заяви в магістратуру на базі диплома бакалавра	Україна		Луганська область		Луганська область/ Україна, %	Структурні відхилення, %
	заяв	%	заяв	%		
Всі спеціальності	308692	100,00	4185	100,00	1,36	
у т.ч. за спеціальностями економічного спрямування	73640	27,60	733	17,92	1,00	-9,68
(051) Економіка	6891	2,23	87	2,08	1,26	-0,15
(071) Облік і оподаткування	11129	3,61	77	1,84	0,69	-1,77
(072) Фінанси, банківська справа та страхування	14657	4,75	161	4,25	0,68	-4,24
(073) Менеджмент	26219	8,49	178	4,25	0,68	-4,24
(075) Маркетинг	4607	1,49	57	1,36	1,24	-0,13
(076) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	8125	2,63	163	3,89	2,01	1,26
(292) Міжнародні економічні відносини	2012	0,65	10	0,24	0,50	-0,41

Джерело: розроблено автором на основі [8]

тями економічного спрямування найбільшу питому вагу мають заяви абітурієнтів до магістратури, а питома вага заяв поданих на базі повної середньої загальної освіти в два рази менша, ніж аналогічний загальноукраїнський показник (рис. 3).

Нині в Луганській області зараховано 849 студентів набору 2018 року за економічними спеціальностями (рис. 4).

Висновки з цього дослідження.

Визначальним під час макросегментації ринку освітніх послуг є поділ за групами споживачів, який здійснюється за типовими ознаками, однорідними потребами і специфікою поведінки.

Демографічні фактори, політична ситуація та пов'язані з нею міграційні процеси мали набагато більший прояв на території Луганської області, внаслідок чого значно скоротилася місткість ринку освітніх послуг.

Міграція випускників спричиняє негативне відхилення якості підготовки абітурієнтів, які подають заяви на вступ за економічними спе-

ціальностями в Луганській області, і знижує середній конкурсний бал.

Привабливість спеціальностей економічного напрямку в Луганській області значно менша за аналогічний загальноукраїнський показник.

У структурі поданих під час вступної кампанії заяв за спеціальностями економічного спрямування найбільшу питому вагу мають заяви щодо вступу до магістратури. Питома вага заяв на бакалавріат на базі повної середньої загальної освіти в два рази менша, а питома вага заяв на бакалавріат на базі диплома молодшого спеціаліста – в 3,5 рази більша, ніж аналогічні загальноукраїнські показники.

Нині в Луганській області зараховано 849 студентів набору 2018 року за економічними спеціальностями, більше половини з яких вступили на навчання за ОР «Магістр».

Проведений аналіз стану ринку освітніх послуг Луганської області за економічними спеціальностями може бути використаний для удосконалення маркетингової діяльності закладів вищої освіти регіону.

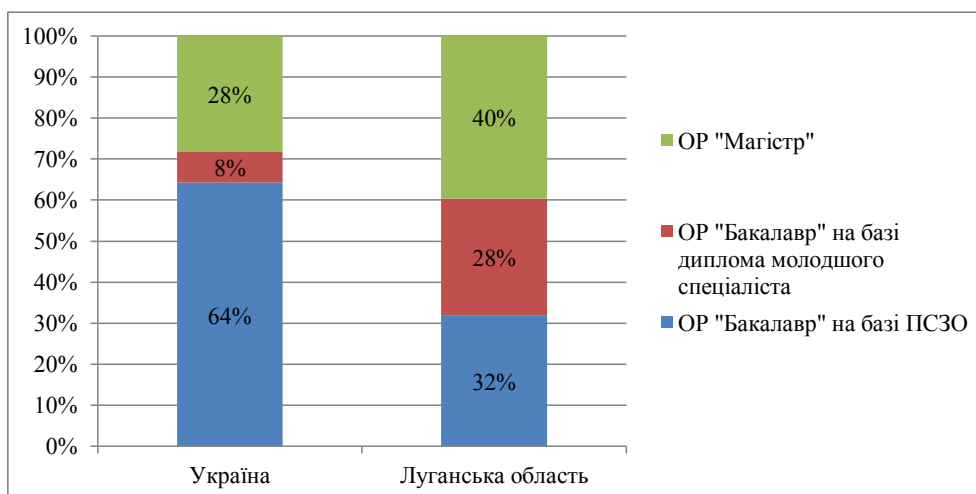

Рис. 3. Порівняння структури поданих під час вступної кампанії заяв за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Таблиця 10

Показники ефективності вступної кампанії на ОР «Магістр» за економічними спеціальностями в Луганській області, 2018 р.

Показники	Ліценз. обсяг	Держ. замовлення	Подано заяв	Зараховано студентів	В т. ч. на місця держ. замовлення	Коеф. конверсії
ЛНУ ім. Т. Шевченка	385	25	232	116	28	0,50
СНУ ім. В. Даля	593	50	454	306	37	0,67
ІХТ СНУ ім. В. Даля	25	0	45	22	0	0,49
Разом	1003	75	731	444	65	0,61

Джерело: розроблено автором на основі [8]

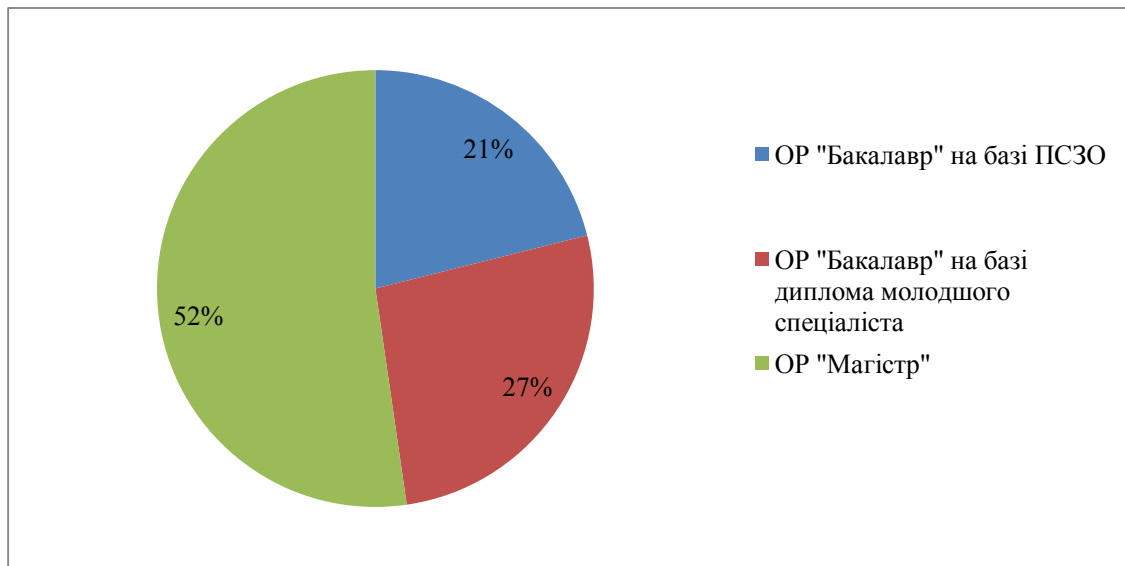

Рис. 4. Структура нового набору студентів, зарахованих на навчання за спеціальностями економічного спрямування, 2018 р.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баша І.М. Маркетингові дослідження на ринку освітніх послуг. / І.М. Баша // дис. канд. екон. наук / Київ, КНЕУ. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.03/2016/new_dis.pdf.
2. Жарська І.О. Сучасний стан і тенденції розвитку освітніх послуг в Україні: статистичні оцінки / І.О. Жарська, В.М. Неткова // Статистика України. 2014. – № 2. С. 45–51.
3. Хандій О.О. Дослідження особливостей ринку освітніх послуг вищих навчальних закладів. / О.О. Хандій // Економіка та держава. 2015. № 4. С. 44–47. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2015/11.pdf.
4. Юрчук Л.М. Механізм формування регіонального ринку освітніх послуг [Електронний ресурс] / Л.М. Юрчук // Публічне адміністрування: теорія та практика. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України: Електронний збірник наукових праць. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11/ymrop.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11/ymrop.pdf).
5. Abell, D.F. Defining the business: The Starting Point of Strategic Planning / Abell D.F. Englewood Cliffs NJ, Prentice Hall. 1980. 340 p.
6. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua/.
7. Український центр оцінювання якості освіти. URL: <https://zno.testportal.com.ua/opendata>
8. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: <https://vstup.edbo.gov.ua/>, <https://info.edbo.gov.ua/>
9. Рух абітурієнтів та абітурієнтів між областями України: порівняння 2017 та 2018 років [Електронний ресурс] // Аналітичний центр CEDOS. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/rukhn-abituriientok-ta-abituriientiv-mizh-oblastiamy-ukrainy-porivniannia-2017-ta-2018-rokiv>

REFERENCES:

1. Basha I.M. (2018). Marketynhovi doslidzhennia na rynku osvitynih posluh. [Marketing research in the market of educational services]. Thesis for a Candidate Degree in Economics. Retrieved from https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.03/2016/new_dis.pdf (in Ukrainian).
2. Zharska I.O. & Netkova V.M. (2014). Suchasnyi stan i tendentsii rozvytku osvitynih posluh v Ukraini: statystychni otsinky. [Current situation and trends of development of educational services in Ukraine: statistical estimations]. Statistics of Ukraine. 2, 45–51. (in Ukrainian)
3. Handiy O. (2015). Doslidzhennia osoblyvostei rynku osvitynih posluh vyshchychkh navchalnykh zakladiv. [Studies of the education market in higher education]. Economy and State, 4, 44–47. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/4_2015/11.pdf (in Ukrainian)

4. Yurchuk L. M. (2011). Юрчук Л. М. Механізм формування регіонального ринку освітніх послуг. [Mechanism of forming of regional educational market]. Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11ylmrop.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11ylmrop.pdf) (in Ukrainian)
5. Abell, D.F. (1980) Defining the business: The Starting Point of Strategic Planning. Englewood Cliffs NJ, Prentice Hall.
6. The State Statistics Committee of Ukraine. Retrieved from www.ukrstat.gov.ua/. (in Ukrainian)
7. Ukrainian Center for Education Quality Assessment. Retrieved from <https://zno.testportal.com.ua/opendata/>. (in Ukrainian)
8. Unified State Electronic Database on Education. Retrieved from <https://vstup.edbo.gov.ua/>, <https://info.edbo.gov.ua/>. (in Ukrainian)
9. CEDOS Analytical Center. (2018). Rukh abiturientok ta abiturientiv mizh oblastiamy Ukrainy: porivniannia 2017 ta 2018 rokiv. [Movement of entrants between regions of Ukraine: comparison of 2017 and 2018]. Retrieved from <https://cedos.org.ua/uk/articles/rukh-abiturientok-ta-abiturientiv-mizh-oblastiamy-ukrainy-porivniannia-2017-ta-2018-rokiv/>. (in Ukrainian)